

РЕЦЕНЗИЈА
тематског зборника *ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, АЛТЕРНАТИВЕ:*
ЈЕЗИЧКА ИСТРАЖИВАЊА

Тематски зборник *ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, АЛТЕРНАТИВЕ: ЈЕЗИЧКА ИСТРАЖИВАЊА* чине радови из науке о језику са истоимене међународне конференције. Радови су подељени на следеће сегменте:

- (1) Алтернативност и алтернативе у језичком систему и лингвистичкој теорији (20 радова);
- (2) Алтернативе у употреби језика (9 радова); и
- (3) Алтернативе и алтернативни приступи у настави страних језика (7 радова).

Сегмент *Алтернативност и алтернативе у језичком систему и лингвистичкој теорији* обухвата тринаест радова на српском језику и седам радова на енглеском. Рад М. Ковачевића (НЕ)ГРАМАТИКАЛИЗОВАНА АЛТЕРНАТИВНОСТ У ОДНОСУ НА ДИСЈУНКЦИЈУ У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ бави се значењем алтернативности, под којом се подразумева избор једне од две могућности, еквивалентност и наизменичност, од којих је само прво значење граматикализовано као дисјунктивно. Аутор образлаже ком типу граматичких конструкција припадају конструкције наизменичности, и зашто се оне не могу сматрати независнословеним раставним реченицама. Т. Русимовић се у раду АЛТЕРНАТИВНОСТ ЕНДОЦЕНТРИЧНОГ АНТЕЦЕДЕНТА РЕЛАТИВНЕ КЛАУЗЕ СА РЕФЕРЕНЦИЈАЛНОМ АНАФОРОМ бави референцијалном анафором анакатафоричког ендоецентричног антецедента израженог показном заменицом, који анафорички упућује на референт који је јединствен или представља класу, а катафорички упућује на садржај релативне клаузе који представља нову релевантну одредбу већ одређеног референцијалног израза и доприноси информативности исказа. Независна реченица је схваћена као алтернатива релативној реченици у комуникативном смислу, али са нарушеном је експресивношћу исказа. Аутори Б. Арсенијевић и С. Милосављевић у раду на енглеском језику THE PRONOUN SAM 'SELF' IN SERBO-CROATIAN AND BINDING THEORY разматрају дистрибуцију заменице *сам* уз рефлексиве и прономинале и посебно се занимају за кореференцијалу употребу прономинала у локалном домену. Анализа је заснована на интензификаторској природи речи *сам*, због које ова реч реченичном члану намеће фокални статус. Рад је приказао и разлику у дистрибуцији заменичких комплекса *себе самог* и *њега самог*. Утврђено је да се *себе самог* комбинује само са локалним антецедентима и пролази тестове који дијагностикују синтаксичко везивање, али се *њега самог* комбинује и са нелокалним антецедентима и пролази тестове који дијагностикују кореференцију. Е. Живковић се у раду PRESUPPOSITION PROJECTION AND ALTERNATIVE PLACEMENT OF FOCUS: A CASE OF COGNITIVE FACTIVE VERBS IN SERBIAN интересује за пројекцију пресупозиција у српском чији су окидачи когнитивни фактивни глаголи *открити*, *сазнати* и *приметити*. Такође је испитано да ли место фокуса утиче на интерпретацију постојаности

пресупозиције. Резултати указују на то да су пресупозиције чији су окидачи наведени когнитивни фактивни глаголи изузетно постојане када се налазе у оквиру условних конструкција и не постоје разлике између поменутих окидача. Ауторке С. Станковић и Н. Живић у раду **ФРАНЦУСКА АПСОЛУТНА ДЕТАШИРАНА КОНСТРУКЦИЈА И ЊЕНИ СРПСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ** говоре о француској апсолутној деташираној конструкцији и контрастивном анализом утврђују које се структуре јављају као преводни еквиваленти француског израза, при чему се консултују граматике српског језика. Спроведена анализа показује да је српска алтернатива француској конструкцији генитивна или инструментална падежна синтагма којом се остварује квалитативна детерминација реченичне предикације са значењем пратеће околности или се постиже квалитативна појма у времену вршења радње. Рад М. Вељковић **РУСКЕ БЕЗЛИЧНЕ РЕЧЕНИЦЕ БЕЗ ИЗРАЖЕНОГ ВРШИОЦА РАДЊЕ И МОГУЋЕ АЛТЕРНАТИВЕ У СРПСКОМ ПРЕВОДУ** истражује руске безличне реченице у којима није изражен вршилац радње и могуће алтернативе које се у српском језику. Полази се од претпоставке да су најчешће алтернативе у српском језику двочлане субјекатско-предикатске реченице. В. Павловић се у раду на енглеском језику **COLLOSTRUCTIONAL INSIGHTS INTO ALTERNATIVE CONSTRUCTIONS IN TEFL PERSPECTIVE** бави конструкцијама *get* и *have something done*, конструкцијама *will V-inf* и *be going to V-inf*, као и паром који чине дитранзитивна и предложна конструкција. У раду се аутор залаже за интегрисање резултата из теоријске лингвистике и литературе која се користи у настави енглеског као страног језика. Рад **ПРИДЕВСКИ СУФИКС -ЈАСТ КАО МОРФОФОНОЛОШКА АЛТЕРНАТИВА СУФИКСУ -АСТ** А. Јанић испитује дистрибуцију и конкурентност суфикса *-аст* и *-јаст* у српском језику да би се одредио статус *-јаст* у савременом српском језику. Алтернативама суфиксу *-штина* бави се рад Ђ. Шуњеварића **АЛТЕРНАТИВЕ СУФИКСУ -ШТИНА У ТВОРБИ ИМЕНИЦА**, док се рад Ј. М. Јосијевић **АЛТЕРНАТИВНИ МОДЕЛИ АНАЛИТИЧКЕ КОМПАРАЦИЈЕ У СРПСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ** бави прилошким средствима у алтернативним моделима аналитичке компарације у два језика. Д. Павловић и В. Ж. Јовановић у раду **ABLAUT ALTERNATIONS IN ENGLISH AND SERBIAN ADJECTIVE DERIVATION** испитују учесталост с којом се одређени тип аблаута и да ли постоје одређена правила по којима се ове промене вокала јављају. У раду П. Новакова **ТУМАЧЕЊА ЕНГЛЕСКОГ ПРЕЗЕНТ ПЕРФЕКТА: ГЛАГОЛСКО ВРЕМЕ, ФАЗА, ГЛАГОЛСКИ ВИД** разматрају се алтернативна тумачења поменутог глаголског облика и проверава се њихова адекватност на примерима из савременог књижевног текста. Ј. Јаћовић у раду **ПРЕЗЕНТ У АЛТЕРНАТИВНОЈ УПОТРЕБИ УНУТАР ФРАНЦУСКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА ЕКОНОМИЈЕ** посматра се примена презент са имагинарном, генеричком или прелудичком вредношћу, и испитују се његови алтернативни значењски потенцијали у француском и српском језику економије. Е. Јовић у раду **ГЕНДЕРНИ АСПЕКТ ОПИСИВАЊА СОМАТИЗАМА - АЛТЕРНАТИВНИ ПРИСТУПИ (НА ПЛАНУ РУСКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА)** се бави зависношћу говорне и експерименталне реализације соматизама од њихове гендерне маркираности која се не слаже са реализацијом категорије рода у тој групи лексема. У српском језику, А. Р. Савић-Грујић у раду **СЕМАНТИЧКА АНАЛИЗА ЛЕКСЕМА СА ЗНАЧЕЊЕМ „ЗАОВА” У ГОВОРИМА ПРИЗРЕНСКО-ТИМОЧКЕ ДИЈАЛЕКАТСКЕ ОБЛАСТИ** описује алтернативне називе којима је у говорима призренско-тимочке дијалекатске области снаха именовала мужевљевој сестру, како би се показале и културне специфичности. Такође у српском језику Н. М. Миланов показује богату семантичку разуђеност придева *мршав* и

способност придева овог типа да се алтернативно употребљавају у одговарајућем контексту, у раду АЛТЕРНАТИВНА УПОТРЕБА ЛЕКСЕМА СА ЗНАЧЕЊЕМ НЕДОВОЉНОСТИ НЕЧЕГА (НА ПРИМЕРУ ПРИДЕВА *МРШАВ* И ЊЕГОВИХ СИНОНИМА. Истраживање И. Стаменковића ALTERNATIVE EUPHEMISMS: INVESTIGATING THE PRESENCE OF “PEOPLE-FIRST” EXPRESSIONS IN THE COCA CORPUS тиче се политички коректних еуфемизама који се користе за особе са инвалидитетом. Алтернативама у процесу адаптације терминологије олимпијских борилачких спортова, какви су бокс, мачевање, џудо, карате, теквондо и рвање бави се В. Будинчић у раду АЛТЕРНАТИВЕ У ПРОЦЕСУ АДАПТАЦИЈЕ ЕНГЛЕСКЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ НА КОРПУСУ ЛЕКСИКЕ БОРИЛАЧКИХ СПОРТОВА. У раду AN ALTERNATIVE SPELLING FOR ENGLISH: CONTEMPORARY APPROACHES AND SIMPLIFICATION CRITERIA D. Russo даје преглед реформе правописа на енглеском језику од 1950. Оливера Марковић у раду КАКО РАЗУМЕМО ПРИЧЕ СМЕШТЕНЕ У ПЕРИОД ПРЕ ВЕЛИКОГ ПРАСКА? НИВОИ УТЕМЕЉЕЊА КАО МЕТОДОЛОШКА АЛТЕРНАТИВА ПРИ ПРОУЧАВАЊУ ХУМОРА поставља тезу да „искакање” из логике бленда значи да процеси употпуњавања и разраде мрежа појмовног сажимања укључују и процес замене оквира, што ће доводи до хумора на различитим нивоима утемељења.

Сегмент 2 *Алтернативе у употреби језика* садржи девет радова. А. Рецић у раду ОДНОС УПОТРЕБЕ ДИЈАЛЕКАТСКИХ И СТАНДАРДНОЈЕЗИЧКИХ ФОРМИ У ГОВОРУ МЛАДИХ У СИРИНИЋУ даје алтернативу традиционалној дијалектологији при истраживању говора младих на подручју призренско-тимочке дијалекатске зоне, а анализа акценатског система и облика футура првог показала је да је постојаност дијалекта у испитаној грађи висока, и да је употреба стандардног српског језика најчешће интонационо и тематски маркирана, па је реч о диглосији. М. Чопа и Н. Аксић у раду ПРОВИНЦИЈСКИ РЕП КАО АЛТЕРНАТИВНИ ЈЕЗИЧКИ И МУЗИЧКИ ПРАВАЦ: ЕЛЕМЕНТИ КОСОВСКО-РЕСАВСКОГ ДИЈАЛЕКТА У РЕП МУЗИЦИ изучавају алтернативни језичко-музички правац, док се на енглеском језику рад Ј. Грубор и К. Субановић THE EXPANDING CIRCLE UNDER A MAGNIFYING GLASS: WORLD ENGLISHES IN THE EUROPEAN CONTEXT бави различитим европским варијететима енглеског језика/ЕБЕ у научним радовима објављеним у последњој деценији у часопису *World Englishes*. А. Горчевић у раду DYSPHEMISMS IN BRITISH PRINT MEDIA – INEVITABLE NEGATIVE ALTERNATIVE OR TREND? говори о дисфемизмима, тј. изразима мотивисани мржњом, презиром, страхом или завишћу, и то у британској штампи и дневном дискурсу. С. Степанов анализира приказ протеста таксиста у Београду (почетком новембра 2019. године) помоћу теорије оквира у раду ТЕОРИЈА ОКВИРА И “АЛТЕРНАТИВЕ” У НОВИНСКОМ ИЗВЕШТАВАЊУ (ПРИМЕР ПРОТЕСТА ТАКСИСТА). Рад АЛТЕРНАТИВНА МЕДИЈСКА СЛИКА СТВАРНОСТИ С. Ј. Максимовић посматра феномен алтернативног у складу с поставкама посткласичне наратологије, теорије могућих светова и теорије контрафактивности, где се алтернативно схвата као друга могућност у сфери виртуелног, као оно потенцијално које није реализовано. Наративно новинарство у савременом медијском дискурсу, његове карактеристике и позиција у систему медијских жанрова је тема рада Д. Алексића НАРАТИВНО НОВИНАРСТВО КАО АЛТЕРНАТИВА ДОМИНАНТНИМ МЕДИЈСКИМ ЖАНРОВИМА, са освртом на грађанско новинарство. В.

Радовић и М. Дојчиновић у раду **WEB МЕДИЈИ КАО АЛТЕРНАТИВНА СФЕРА ИНФОРМИСАЊА У ПОСТНОВИНАРСТВУ** описују медије онлајн сфере као алтернативне изворе информисања у ери постновинарства и постистине. Д. Бајић-Levy се у раду **WECHAT – АЛТЕРНАТИВНИ ОБЛИК КОМУНИКАЦИЈЕ У КИНИ** занима за апликацију *Weixin* (кин. 微信, срп. микро порука), и функцију ове платформе која се огледа у размени информација писаним и аудио-визуелним путем и показује сличности и разлике између овог кинеског алтернативног начина комуникације и апликација на западу.

Сегмент 3 *Алтернативе и алтернативни приступи у настави страних језика* чини седам радова. А. Ђорђевић се у раду **TEACHING AS AN ALTERNATIVE: ENGLISH LANGUAGE STUDENTS' MOTIVATION TO BECOME TEACHERS BEFORE AND AFTER THE PRACTICUM** бави мотивацијом студената енглеског језика за избор наставничког позива под утицајем искуства методичке праксе, која је повећана након методичке праксе услед пораста интринзичке мотивације, смањеног нивоа анксиозности студената приликом подучавања и њиховим израженијим опажањем поседовања одговарајућих способности за наставничку професију. Рад И. Маринковић и Д. Пешић: **THE ROLE OF ALTERNATIVE ASSESSMENT METHODS IN COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING** тиче се самооцењивања и вршњачког оцењивања усмених презентација у високом образовању, и њихову поузданост и подударност са оценама које даје наставник. Утицај методе **ACCESS** на наставу изговора гласова страног језика, у овом случају на продукцију посталвеоларних низова /tr/-/dr/ код српских ученика енглеског као страног језика је тема рада Д. Јеротијевић Тишме **CAN "ACCESS" FRAMEWORK OFFER A FRESH ALTERNATIVE TO TEACHING TARGET SOUNDS PRODUCTION? - AN EXAMPLE OF POSTALVEOLAR SEQUENCES**. Рад А. Радосављевић Крсмановић **ПОСТИГНУЋЕ У УЧЕЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА И ЊЕГОВИ АЛТЕРНАТИВНИ ИНДИКАТОРИ КОД СТУДЕНАТА НЕФИЛОЛОШКИХ СТУДИЈА У СРБИЈИ** испитује алтернативне индикаторе постигнућа у учењу енглеског језика, као што су оцене из предмета Енглески језик, самопроцена нивоа знања енглеског језика и самопроцена успешности у учењу овог језика. Рад О ЈЕДНОЈ АЛТЕРНАТИВНОЈ СЛИЦИ ФРАНЦУСКЕ В. Симовић заснован је на идеји да је у савременој настави страног језика утврђивање доминантних стереотипа о циљном језику и култури, било позитивних или негативних, предуслов за превазилажење уопштених представа о земљи чији се језик учи и за успешно овладавање тим језиком. Шпанским језиком се бави И. М. Селаковић у раду **УСВАЈАЊЕ ИДИОМАТСКИХ КОНСТРУКЦИЈА НА ШПАНСКОМ ЈЕЗИКУ УЗ ПОМОЋ ЖАРГОНИЗАМА ИЗ ХИСПАНСКЕ КИНЕМАТОГРАФИЈЕ** и то мотивацијом за усвајање идиоматских конструкција када се студенти упознају са елементима шпанске културе који су приказани на филму, као аудио-визуелном дидактичком средству. Рад А. М. Новаковића **АЛТЕРНАТИВНИ ПОСТУПЦИ ПРИЛИКОМ УЧЕЊА ПРЕЗЕНТА У НАСТАВИ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА** бави се алтернативним поступцима приликом усвајања презенте на почетном нивоу учења српског језика као страног и показује да измењени редослед изучавања глаголских облика (императив–презент) може помоћи у ефикаснијем савладавању грађења и употребе презентских облика.

Радови чији је преглед дат у овој рецензији указују на то да су теме и приступи алтернативама у оквиру науке о језику многоструки, по томе што изучавају разнородне језике и имају разноврсне приступе проблемима, који су контрастивне, методичке или теоријске природе. С обзиром на многобројна интересовања, породице изучених језика, доприносу уско стручним областима изучавања језика, матерњег и страног, начина одабира и анализе узорака и испитаника, препоручујем тематски зборник *ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, АЛТЕРНАТИВЕ: ЈЕЗИЧКА ИСТРАЖИВАЊА* за објављивање.

Ниш, април 2022.

Проф. др Виолета Стојичић

